

Kommunal Rapport

FRAMTIDSBAROMETERET 2020

Hvordan er utsiktene for kommunen fire år fram i tid?

Aurland

33. plass

	Plass	Utgangspunkt
Folketall:	46. plass	5
Sysselsetting:	16. plass	4
Økonomi:	219. plass	54

Målingen setter kommunene opp mot hverandre. Høy og lav risiko er regnet mot resten av Kommune-Norge. Faktisk risiko avhenger også av andre elementer som ikke er med i denne vurderingen. Det er kommuneinndelingen fra 2020 som er brukt, med til sammen 356 kommuner.

Folketall

46 plass

Nøkkeltall	Beskrivelse	Kilde	Verdi	Karakter	Plass
Folketall	Endring neste fire år	Prognose fra SSB	3,3	5,7	45
Barnehage	Endring neste fire år	Prognose fra SSB	13,2	6	16
Grunnskole	Endring neste fire år	Prognose fra SSB	-11,4	1,3	313
Eldre	Endring neste fire år	Prognose fra SSB	-8,9	6	2
20-66 år	Endring neste fire år	Prognose fra SSB	4,3	6	23
Netto innflytting	Netto innflytting innenlands, i prosent av innbyggertallet	SSB	-0,6	3,9	220

Nasjonalt venter SSB at folketallet øker med 1,9 prosent de neste fire årene. Kommuner med veldig høy vekst eller nedgang i folketallet kan regne med noe høyere/lavere vekst i rammetilskuddet enn gjennomsnittet. I Aurland forventer SSB at folketallet vil øke med 3,3 prosent de neste fire årene, altså litt mer enn den nasjonale veksten. Kommunen er blant de 50 i landet som vokser raskest, ifølge prognosene.

Antallet småbarn er ventet å falle med nesten 5 prosent i Norge fram til 2024. 283 av kommunene vil få færre småbarn, ifølge prognosene. I Aurland venter SSB at antallet barn under skolealder skal øke med 13,2 prosent.

Det blir færre grunnskoleelever i Norge i årene framover, ifølge SSBs prognoser. Over 270 av kommunene i den nye strukturen vil få færre elever. Ifølge prognosene vil antallet skoleelever i Aurland gå ned med 11,4 prosent de neste årene.

Nasjonalt er det foreløpig ingen stor eldrebølge. Antallet innbyggere over 80 år er ventet å øke med 10 prosent på fire år. Det er svært store lokale forskjeller. I 23 kommuner forventer SSB at det blir færre gamle i årene framover. I Framtidsbarometeret er det å få flere eldre regnet som negativt, i motsetning til utviklingen i de andre aldersgruppene. Om beregningene fra SSB slår til, blir det 8,9 prosent færre innbyggere over 80 år i Aurland de neste årene.

Kommuner med sterk vekst i antallet innbyggere i yrkesaktiv alder, kan i utgangspunktet ha større forventninger til vekst i skatteinntektene enn andre. De 230 kommunene som er ventet å få færre innbyggere i yrkesaktiv alder, har det dårligste utgangspunktet. I Aurland venter SSB at det blir 4,3 prosent flere innbyggere mellom 20 og 66 år de neste fire årene.

Syssetting

16 . plass

Nøkkeltall	Beskrivelse	Kilde	Verdi	Karakter	Plass
Andel sysselsatte	Antall sysselsatte som andel av innbyggere 20-66 år	SSB	88,2	5,1	72
Andel uføre	Antall uføre som andel av innbyggere 20-66 år	SSB	9,6	5,4	64
Sysselsatte per pensjonist	Antall sysselsatte / antall innbyggere over 67 år	SSB	2,9	3,6	124
Pendling	Antall som pendler inn til jobb i kommunen, mot antall som pendler ut, i prosent	SSB	-0,2	5,3	75
Skatteinntekt per innbygger	I prosent av landsgjennomsnittet	KMD	1,5	6	8

Målt mot innbyggere mellom 20 og 66 år, er om lag fire av fem personer sysselsatte nasjonalt. De beste kommunene ligger på over 90 prosent sysselsetting, de dårligste på under 75 prosent. I Aurland er andelen sysselsatte på 88,2 prosent.

Det er om lag 350.000 uføre i Norge. Målt mot aldersgruppa 20-66 år, utgjør det ganske nøyaktig 10 prosent av innbyggerne. Høy andel uføre er negativt på flere måter. I kommunene som ligger dårligst an, er det fire ganger så høy andel uføre, som i de beste kommunene. Andelen uføre målt mot innbyggere 20-66 år i Aurland er på 9,6 prosent.

Det er 3,3 sysselsatte per innbygger over 67 år, ifølge tall fra SSB. Fordelingen har blitt litt forverret. Kommuner med mange pensjonister kan normalt vente lavere vekst i skatteinntektene, enn kommuner med lav pensjonistandel. I Aurland er det 2,9 sysselsatte per innbygger i pensjonistalder.

Netto pendling inn til kommunen kan være en indikasjon på at kommunen er attraktiv som arbeidssted. Det kan også indikere at det kan være et potensial for tilflytting, gitt at pendlerne finner tilbudet godt nok. Det er langt større skatteinntekter å hente for kommunene på at folk bor i kommunen, enn at de jobber der.

Skatteinntektene varierer svært mye, ettersom en del kommuner har store ekstraintekter i form av eiendomsskatt. Særlig vannkraftkommuner kommer godt ut. I de svakeste kommunene ligger skatteinntektene på drøyt 60 prosent av landsgjennomsnittet. Inntektene per innbygger i Aurland er på 1,5 prosent. Kommunen er blant de ti i landet med høyest skatteinntekter.

Økonomi

219 . plass

Nøkkeltall	Beskrivelse	Kilde	Verdi	Karakter	Plass
Inntektssystem	Vedtatte strukturelle endringer i systemet	KMD	0,2	4	285
Inntektsnivå	Korrigert inntekt, inkludert utbytter og korrigert for arbeidsgiveravgift, målt mot snittet (100)	KMD	175,7	6	4
Korrigert netto driftsresultat	Driftsmarginen korrigert for avsetning til bundne fond og pensjon. I prosent av brutto driftsinntekter	SSB	0,1	3,9	138
Netto lånegjeld	Netto renteeksponert gjeld for kommunen, i prosent av brutto driftsinntekter	SSB	27,9	4,6	107
Disposisjonsfond	Disposisjonsfond og regnskapsmessig mindreforbruk, i prosent av brutto driftsinntekter	SSB	22,9	6	28
Eiendomsskatt fra næring som andel av brutto inntekter	Inntekt som andel av brutto driftsinntekter	SSB	13,5	1	348
Kostnadsnivå barnehage	Netto driftsutgifter per innbygger, korrigert for delkostnadsnøkkelen for barnehage	SSB	11135,2	1	347
Kostnadsnivå grunnskole	Netto driftsutgifter per innbygger, korrigert for delkostnadsnøkkelen for grunnskole	SSB	14280,5	1	324
Kostnadsnivå eldre	Netto driftsutgifter per innbygger, korrigert for delkostnadsnøkkelen for pleie og omsorg	SSB	36306	1	354
Finanskostnader ved renteheving	Netto renter i prosent av brutto driftsinntekter	SSB	-0,3	4,5	83
Inntekt fra Havbruksfondet	Utbetaling i 2019, i prosent av brutto driftsinntekter (2017).	NFD	0	0	137

Det ligger inne endringer i inntektssystemet som har negativ effekt på en del kommuner. Disse får en kortvarig hjelp i form av en garantiordning. Kommuner som mottar et slikt garantitilskudd er imidlertid på sikt tapere, ettersom de negative effektene slår gradvis sterkere og sterkere inn. I Aurland utgjorde slike inntekter 0,2 prosent av inntektene i fjor.

Hvilket inntektsnivå kommunen har, indikerer hvor stor økonomisk handlefrihet den har målt mot resten av landet. Kommunene med lavest inntektsnivå ligger over 10 prosent under landsgjennomsnittet. De med mest penger ligger på det dobbelte av landet ellers.

Driftsmarginen er det viktigste økonomiske nøkkeltallet. Kommunal Rapport korrigerer for avsetninger til bundne fond og pensjon. I Aurland var det korrigerede resultatet i fjor på 0,1 prosent av brutto driftsinntekter.

Netto renteesponert gjeld viser hvor mye gjeld kommunene selv må svare for. Snittet for Kommune-Norge er nå på 45 prosent av brutto inntekter. Andelen gikk litt opp i fjor. I Aurland tilsvarende netto renteesponert gjeld 27,9 prosent av brutto inntekter.

Disposisjonsfondet består av penger som politikerne kan vedta å bruke som de selv ønsker. Det er en viktig buffer for driften i kommunen, i tilfelle plutselige økonomiske omslag. Fondene har vokst voldsomt de siste årene, og var i snitt på 11,5 prosent av brutto inntekter i fjor, ifølge SSB. Det finnes ingen nasjonal anbefaling hva gjelder hvor stort disposisjonsfondet bør være. På kommentarplass har Kommunal Rapport anslått at et fond som utgjør 10 prosent av inntektene, vil være stort nok til å håndtere et plutselig økonomisk problem uten at det krever umiddelbare kutt i tjenestene. I Aurland er disse frie midlene på 22,9 prosent av brutto inntekter.

Regelverket knyttet til eiendomsskatt er i rask endring. Kommuner som har høye inntekter herfra, har en ekstra risiko fordi inntekten kan forsvinne i løpet av få år. Endringer er vedtatt med for dårlig kompensasjon for kommunene, ifølge dem selv. Kommunen har 13,5 prosent av inntektene fra denne skattetyper, og er dermed blant de som er mest sårbare for politiske vedtak om kutt.

De dyreste kommunene drifter barnehageplassene mer enn dobbelt så dyrt, som de rimeligste. Da har vi korrigert for forskjeller mellom kommune. I Aurland er kostnaden på 11135 kroner per innbygger. Kommunen er blant de 25 i landet med høyest kostnader i barnehagen.

Kostnaden per skoleelev varierer ikke veldig mye mellom kommunene - tradisjonelt har de billigste driftet rundt 25-30 prosent billigere enn de dyreste, korrigert for naturlige kostnadsforskjeller som ulik demografi og geografi. I Aurland er kostnaden på 14281 kroner per innbygger.

Pleie og omsorg er den klart dyreste tjenesten i Kommune-Norge; normalt er kostnaden per innbygger langt høyere enn innen grunnskolen når vi korrigerer for demografi og geografi. I Aurland er kostnaden på 36306 kroner per innbygger - altså justert for forventet utgiftsbehov. Det er den tredje høyeste kostnaden i pleie og omsorg i landet.

Norges Bank har varslet noe høyere rente i de to neste årene. Om lag tre firedeler av kommunenes gjeld forfaller innen 12 måneder. Normalt vil renteøkning ganske raskt gi effekt i form av høyere renteutgifter (eller inntekter). Kommuner som i dag betaler en høy andel av egne inntekter som renter, vil være de mest sårbare. Aurland har marginalt høyere renteinntekter enn -utgifter. Dermed bør en renteøkning ikke spille noen praktisk rolle.

Annethvert år utbetales svært store beløp fra Havbruksfondet. Denne tilfeldige inntekten vil gi en del kommuner svært høye ekstra inntekter og dermed økt økonomisk handlingsrom hvis kapasiteten innen havbruksnæringen blir utvidet. Kommunen nyter ikke godt av disse ekstraintektene.